

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

8. července 2004 *

Ve spojených věcech C-502/01 a C-31/02,

jejichž předmětem jsou žádosti Sozialgericht Hannover (Německo) (C-502/01) a Sozialgericht Aachen (Německo) (C-31/02) zaslané Soudnímu dvoru na základě článku 234 ES, směřující k získání, ve sporech probíhajících před těmito soudy mezi

Silke Gaumain-Cerri

a

Kaufmännische Krankenkasse – Pflegekasse,

za přítomnosti:

Bundesversicherungsanstalt für Angestellte,

* Jednací jazyk: němčina.

a mezi

Marií Barth

a

Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz,

za přítomnosti:

PAX Familienfürsorge Krankenversicherung,

Bundesministerium für Gesundheit und Soziale Sicherung,

rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu ustanovení Smlouvy o ES a sekundárního práva týkajících se volného pohybu občanů Unie, a zejména nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996 (Úř. věst. 1997, L 28, s. 1),

SODNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení C. W. A. Timmermans, předseda senátu, J.-P. Puissechet (zpravodaj)
a R. Schintgen, F. Macken a N. Colneric, soudci,

generální advokát: A. Tizzano,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

s ohledem na písemná vyjádření předložená:

— za Kaufmännische Krankenkasse – Pflegekasse K. Böttcherem, jako zmocněncem,

— za německou vládu C.-D. Quassowskim a M. Lummou, jako zmocněnci (C-31/02),

— za řeckou vládu D. Kalogirosem a G. Alexaki, jako zmocněnci (C-31/02),

— za Komisi Evropských společenství H. Michard a H. Kreppel, jako zmocněnci,

s přihlédnutím ke zprávě soudce zpravodaje,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 2. prosince 2003,

vydává tento

Rozsudek

- ¹ Usnesením ze dne 12. prosince 2001 došlým Soudnímu dvoru dne 27. prosince 2001 (C-502/01) a usnesením ze dne 18. ledna 2002 došlým Soudnímu dvoru dne 4. února 2002 (C-31/02) položily Sozialgericht Hannover a Sozialgericht Aachen na základě článku 234 ES předběžnou otázku týkající se výkladu ustanovení Smlouvy o ES a sekundárního práva týkajících se volného pohybu občanů Unie, a zejména nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění

pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996 (Úř. věst. 1997, L 28, s. 1, dále jen „nařízení č. 1408/71“).

- 2 Tyto otázky vyvstaly v rámci sporu mezi S. Gaumain-Cerri a Kaufmännische Krankenkasse – Pflegekasse (dále jen „pojišťovna pro případ odkázanosti KKH“) a M. Barth a Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz ve věci rozhodnutí těchto dvou společností, kterými jim odmítají platit příspěvky na starobní pojištění, na které mají podle nich nárok jako třetí osoby, které pomáhají osobě odkázané na jejich péči, jež je příjemcem dávek z německého sociálního pojištění proti riziku odkázanosti na péči třetího (dále jen „pojištění pro případ odkázanosti“).

Vnitrostátní právní rámec

- 3 V Německu bylo pojištění pro případ odkázanosti zavedeno od 1. ledna 1995 Pflegeversicherungsgesetz (zákon o sociálním pojištění proti riziku odkázanosti), který vytváří knihu XI Sozialgesetzbuch (kodex sociálního zabezpečení, dále jen „SGB“). Toto pojištění je určeno k pokrytí výdajů vzniklých stavem odkázanosti pojištěných osob, a sice trvalou potřebou uchýlit se ve velkém měřítku k pomoci jiných osob za účelem vykonávání činností běžného života (osobní hygiena, výživa, pohyblivost, údržba obydlí atd.).
- 4 Všechny osoby dobrovolně nebo povinně pojištěné v rámci nemocenského pojištění musejí přispívat do režimu pojištění pro případ odkázanosti.

- 5 Zprv  pojištění pro p řipad odkázanosti zřizuje nárok na dávky určené k pokrytí výdajů na péči poskytovanou v místě bydliště třetími osobami. Tyto dávky nazývané „domácí péče“, jejichž výše závisí na stupni odkázanosti dotyčné osoby, mohou být poskytovány podle výběru příjemce buď v podobě péče poskytované uznanými institucemi, nebo v podobě měsíčního příspěvku nazvaného „příspěvek ve stavu odkázanosti“, což příjemci umožňuje vybrat si druh pomoci, který považuje za nejvhodnější vzhledem ke svému stavu.

- 6 Zadruhé pojištění pro p řipad odkázanosti zřizuje nárok na poskytnutí péče pojištěnci v ubytovacích centrech nebo v pečovatelských zařizováních, na příspěvky určené k nahrazení nepřítomnosti třetí osoby v období dovolené, která se obvykle stará o pojištěnce, na příspěvky a náhrady pokrývající různé výdaje vzniklé stavem odkázanosti pojištěnce, jako jsou koupě a instalace zvláštních p řstrojů nebo provedení opravovacích prací v obydlí.

- 7 Konečně pojištění pro p řipad odkázanosti platí za určitých podmínek příspěvky na starobní a invalidní pojištění, jakož i na úrazové pojištění třetí osoby, která pomáhá osobě pojištěné.

- 8 Tyto dva spory v původním řízení vznikly z důvodu této platby příspěvků na starobní pojištění.

Spory v původním řízení a předběžné otázky

- 9 S. Gaumain-Cerri, německé státní příslušnosti, a její manžel, francouzské státní příslušnosti, mají bydliště ve Francii a vykonávají své povolání na částečný úvazek jako příhraniční pracovníci v podniku se sídlem v Německu. Z tohoto důvodu podléhají německému pojištění pro případ odkázanosti. Jejich syn, který bydlí s nimi, trpí zdravotním postižením a jelikož je odkázaný na péči svých rodičů, pobírá dávky z pojištění pro případ odkázanosti, zejména příspěvek ve stavu odkázanosti. Rodiče v místě bydliště a bezplatně plní úlohu třetí osoby, která pomáhá osobě odkázané na jejich péči. Pojišťovna pro případ odkázanosti KKH, pojišťovací společnost proti riziku odkázanosti na péči třetího v této věci, nicméně odmítá platit příspěvky na starobní pojištění S. Gaumain-Cerri a jejího manžela, pokud se jedná o jejich pomoc osobě odkázané na jejich péči, z toho důvodu, že nemají bydliště na německém území. Z relevantních ustanovení SGB vyplývá, že vzhledem k neprofesnímu charakteru této činnosti a při neexistenci bydliště na vnitrostátním území, nemají ani povinnost zákonného starobního pojištění, ani na něj nemají právo. Z důvodu neprofesního charakteru dotčené činnosti nemají ani postavení pracovníka, který může využívat ustanovení nařízení č. 1408/71.
- 10 Co se týče M. Barth, která má německou státní příslušnost, má bydliště v Belgii v blízkosti německé hranice a poskytuje svou pomoc v Německu úředníkovi ve výslužbě. Přijímá od něho měsíční odměnu přibližně 400 EUR. Z hlediska relevantních ustanovení SGB je pomoc M. Barth rovněž posuzována jako neprofesní. M. Barth kromě toho nevykonává žádnou profesní činnost. Osoba odkázaná na péči třetího, které pomáhá, pobírá dávky z pojištění pro případ odkázanosti od dvou pojišťovacích společností: Landesamt für Besoldung und Versorgung Nordrhein-Westfalen jako pojistitele základního sociálního pojištění pro úředníky ve výslužbě a PAX Familienfürsorge Krankenversicherung (dále jen „PAX“) jako pojistitele doplňkového pojištění na základě soukromoprávní smlouvy, jejíž uzavření je povinné a jejíž podmínky jsou ze zákona analogické podmínkám použitelným na

základní sociální pojištění. Ze stejných důvodů jako těch, které byly předloženy S. Gaumain-Cerri, týkajících se jejího bydliště mimo Německo, Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz přerušil placení příspěvků umožňujících M. Barth získat nárok na starobní důchod, tedy placení, které až do té doby prováděly PAX a Landesamt.

11 S. Gaumain-Cerri zahájila u Sozialgericht Hannover a M. Barth u Sozialgericht Aachen řízení ve věci rozhodnutí, ve kterých bylo rozhodnuto v jejich neprospěch, a domáhají se, aby jim byly placeny příspěvky na starobní pojištění pojištěním pro případ odkázanosti z důvodu jejich činnosti, která spočívá v péči o osobu na ně odkázanou.

12 Za těchto okolností se Sozialgericht Hannover rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Zahrnují pojmy „dávky v nemoci“ a „starobní důchod“ ve smyslu článku 1 nařízení č. 1408/71 dávky, které platí pojišťovací společnost jiné pojišťovací společnosti, pokud z nich pojištěnec má pouze abstraktní a nepřímý prospěch (platba příspěvků na starobní pojištění pojišťovnou pro případ odkázanosti osobě, která bezplatně poskytuje péči osobě na ní odkázané), a případně za jakých podmínek?

2) Vyžaduje zásada zákazu diskriminace, jak vyplývá z primárního nebo sekundárního práva Společenství, aby dávky popsané v bodě 1 výše byly poskytovány bez ohledu na to, zda činnost, ze které plyne nárok na dávku, je vykonávána v Německu nebo v jiném členském státě Evropské unie a bez ohledu na to, kde má pojištěnec nebo přímý příjemce této dávky své bydliště?“

- 13 Co se týče Sozialgericht Aachen, také rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Jsou ustanovení nařízení [...] č. 1408/71 [...] rovněž použitelná na německý systém pojištění proti riziku odkázanosti, pokud krytí proti riziku odkázanosti vyplývá (případně částečně) v souladu se spojenými ustanoveními článků 23 a 110 Sozialgesetzbuch (kodex německého sociálního zabezpečení) – soziale Pflegeversicherung (sociální pojištění proti riziku odkázanosti) – (SGB XI) z uzavření soukromoprávní pojistné smlouvy proti riziku odkázanosti?
- 2) Představují příspěvky do zákonného systému starobního pojištění, které pojišťovací společnosti proti riziku odkázanosti musejí platit ve prospěch osob, které vykonávají činnost spočívající v péči o osobu na ně odkázanou, jež nemá profesní charakter, v souladu se spojenými ustanoveními článku 44 SGB XI a čl. 3 bodem 1 písm. a) první větou a čl. 166 odst. 2 Sozialgesetzbuch – Gesetzliche Rentenversicherung (zákonný systém starobního pojištění) – (SGB VI), „dávky v nemoci“ ve smyslu čl. 4 odst. 1 písm. a) nařízení [...] č. 1408/71? V případě kladné odpovědi může být tato dávka rovněž vyplacena osobám, které pečují o osobu na ně odkázanou ve státě příslušné sociální pojišťovací společnosti, které však mají bydliště v jiném členském státě?
- 3) Jsou osoby vykonávající činnost spočívající v péči o osobu na ně odkázanou ve smyslu článku 19 SGB XI pracovníky ve smyslu článku 39 ES? V případě kladné odpovědi je v důsledku toho zabráněno, aby jim bylo odepřeno právo na „platbu příspěvků na starobní pojištění“ z důvodu, že tyto osoby nemají své obvyklé bydliště na území příslušného státu?“

K předběžným otázkám

K přípustnosti

- 14 Německá vláda tvrdí, že otázky předložené Sozialgericht Aachen jsou irelevantní. Podle této vlády M. Barth přísluší právo na platbu příspěvků na zákonné starobní pojištění již podle vnitrostátní právní úpravy z důvodu skutečnosti, že péče je poskytována v Německu. Místo bydliště M. Barth je irelevantní a její žalobě je třeba vyhovět.
- 15 Jak Soudní dvůr opakovaně zdůraznil, postup stanovený v článku 234 ES je nástrojem spolupráce mezi ním a vnitrostátními soudy, který mu umožňuje poskytnout uvedeným soudům poznatky týkající se výkladu práva Společenství, které jsou pro ně nezbytné pro řešení sporů, které jim jsou předloženy. Naproti tomu Soudnímu dvoru nepřísluší v rámci tohoto postupu podávat výklad vnitrostátního práva členského státu a kromě výjimečných případů přísluší vnitrostátnímu soudci, který jako jediný přímo zná skutkové okolnosti věci, jakož i argumenty předložené účastníky řízení a který na sebe musí vzít odpovědnost za vydané soudní rozhodnutí, posoudit s úplnou znalostí věci relevanci právních otázek vznesených ve sporu u tohoto soudu a nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce za tím účelem, aby mohl vydat svůj rozsudek (viz zejména rozsudek ze dne 14. února 1980, Damiani, 53/79, Recueil, s. 273, bod 5). V projednávaném případě se nejeví, že by se u otázek předložených Sozialgericht Aachen jednalo o výjimečný případ, který by odůvodňoval je nepřezkoumat.

K věci samé

- 16 Otázky předložené oběma postupujícími soudy se v podstatě týkají dvou hlavních aspektů.
- 17 Zprvė se tyto soudy tázou, zda plnění, jako je platba subjektem poskytujícím pojištění pro případ odkázanosti sociálních příspěvků na starobní pojištění třetí osoby poskytující domácí péči osobě odkázané na její péči za podmínek věcí v původních řízeních, je dávkou v nemoci nebo starobním důchodem ve smyslu nařízení č. 1408/71. Sozialgericht Aachen se zejména táže, zda je skutečnost, že uvedená dávka je poskytována subjektem soukromého práva jednajícím za podmínek PAX ve vztahu k osobě, o kterou M. Barth pečuje, relevantní pro odpověď (první otázka Sozialgericht Hannover a Sozialgericht Aachen a první část druhé otázky Sozialgericht Aachen).
- 18 Zadruhé se postupující soudy tázou, zda Smlouva, a zejména článek 39 ES, nařízení č. 1408/71 nebo jiná ustanovení sekundárního práva brání tomu, aby uvedená dávka byla odmítnuta z důvodu, že osoba odkázaná na péči třetího nebo třetí osoba, která o ni pečuje, za podmínek věcí v původních řízeních, mají bydliště mimo příslušný stát, a sice stát pojišťovací společnosti, u které je osoba odkázaná na péči třetího pojištěna pro případ odkázanosti (druhá otázka Sozialgericht Hannover, druhá část druhé otázky a třetí otázka Sozialgericht Aachen).

K použití nařízení č. 1408/71 na platbu příspěvků na starobní pojištění třetí osoby poskytující péči osobě odkázané na její péči za podmínek věcí v původních řízeních

- 19 V rozsudku ze dne 5. března 1998, Molenaar (C-160/96, Recueil, s. I-843), vydaném v odpovědi na předběžnou otázku vznesenou v rámci sporu týkajícího se odmítnutí vyplatit příspěvek ve stavu odkázanosti osobám krytým pojištěním pro případ odkázanosti z důvodu, že tyto osoby neměly bydliště v Německu, Soudní dvůr uvedl:

„22 [...] ze spisu plyne, že dávky z pojištění pro případ odkázanosti jsou určeny k rozvinutí samostatnosti osob odkázaných na péči třetího, a to zejména z finančního hlediska. Zavedený systém směřuje k podněcování prevence a znovupřizpůsobení se před péčí a k podpoře domácí péče před péčí v pečovatelských zařízeních.

23 Pojištění pro případ odkázanosti zřizuje nárok na úplnou nebo částečnou platbu určitých výdajů způsobených stavem odkázanosti pojištěnce, jako je péče poskytovaná v místě bydliště, ve specializovaných pečovatelských centrech nebo zařízeních, koupě přístrojů pro pojištěnce nezbytných, provedení prací v jeho obydlí, jakož i na platbu měsíčního finančního příspěvku, který pojištěnci umožňuje vybrat si druh pomoci a například v nějaké formě odměnit třetí osoby, které o něj pečují. Systém pojištění pro případ odkázanosti mimoto poskytuje některým z těchto třetích osob krytí proti riziku úrazu, staroby a invalidity.

24 Cílem dávek tohoto druhu je tedy v podstatě doplnit dávky nemocenského pojištění, se kterými jsou ostatně spojeny na organizační úrovni, za

účelem zlepšení zdravotního stavu a kvality života osob odkázaných na péči třetího.

- 25 Za těchto podmínek, přestože mají své vlastní rysy, je třeba na tyto dávky nahlížet jako na „dávky v nemoci“ ve smyslu čl. 4 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1408/71.“
- 20 Z tohoto rozsudku vyplývá, že dávky určené k pokrytí rizika staroby třetí osoby poskytující péči osobě odkázané na její péči, jako jsou dávky stanovené pojištěním pro případ odkázanosti, rovněž představují „dávky v nemoci“ ve prospěch osoby odkázané na péči třetího ve smyslu čl. 4 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1408/71. Žádná zvláštní okolnost v projednávaném případě neodůvodňuje přezkoumání tohoto závěru.
- 21 Konkrétně okolnost, že třetí osoba poskytující péči osobě odkázané na její péči je osobně příjemcem této dávky, jak zdůrazňuje PAX, nic nemění na skutečnosti, že osobě, jejíž stav odkázanosti odůvodňuje přiznání všech těchto dávek ve stavu odkázanosti, přísluší právo ze systému určeného jí pomoci obdržet za co možná nejvýhodnějších podmínek péči, kterou vyžaduje její stav. Uvedená dávka tudíž z tohoto důvodu plně spadá do rozsahu nemocenského pojištění. Totéž lze mimoto konstatovat ve vztahu k příspěvku ve stavu odkázanosti ve vlastním slova smyslu, pokud je v celé výši nebo částečně používán na odměňování třetí osoby poskytující péči osobě odkázané na její péči, jako je tomu v případě M. Barth.

- 22 Stejně tak skutečnost, že pojištění pro případ odkázanosti je někdy poskytováno celkově nebo částečně soukromým pojistitelem na základě soukromoprávní smlouvy, ho nemůže v takovém případě vyloučit z oblasti působnosti nařízení č. 1408/71, neboť uzavření takové smlouvy přímo vyplývá z použití dotčených právních předpisů v oblasti sociálního zabezpečení. V tomto ohledu v rozporu s tím, co tvrdí řecká vláda ve svých vyjádřeních předložených Soudnímu dvoru, neplyne dotčená povinnost ze smluvních ustanovení, jak je uvedeno v čl. 1 písm. j) druhém pododstavci nařízení č. 1408/71, která jsou v zásadě vyloučena z oblasti působnosti uvedeného nařízení.
- 23 Je tudíž namístě na první sérii otázek postupujících soudů, jak jsou shrnuty v bodě 17 tohoto rozsudku, odpovědět, že plnění, jako je platba subjektem poskytujícím pojištění pro případ odkázanosti příspěvků na starobní pojištění třetí osoby poskytující domácí péči osobě odkázané na její péči za podmínek věcí v původních řízeních, je dávkou v nemoci ve prospěch osoby odkázané na péči třetího podléhající nařízení č. 1408/71.

K možnosti odmítnout platbu příspěvků na starobní pojištění třetí osoby poskytující péči osobě odkázané na její péči z důvodu, že jedna z těchto osob má bydliště na území jiného členského státu, než je příslušný stát

- 24 Nejprve je třeba, v případě, jako je případ S. Gaumain-Cerri, přezkoumat, zda se musí platba příspěvků na starobní pojištění třetí osoby poskytující péči osobě odkázané na její péči provádět podle právních předpisů státu bydliště osoby odkázané na péči třetího nebo podle právních předpisů příslušného státu, které jsou v projednávaném případě odlišné.

25 V tomto ohledu byl Soudní dvůr ve výše uvedeném rozsudku Molenaar veden k přezkoumání, zda jednotlivé dávky z pojištění pro případ odkázanosti jsou dávkami v nemoci „věcnými“ nebo dávkami v nemoci „peněžitými“. Ve smyslu článků 19 a 20 nařízení č. 1408/71, které se týkají, v oblasti nemocenského pojištění a mateřství zaměstnaných osob, osob samostatně výdělečně činných a jejich rodinných příslušníků, situací, ve kterých dotyčné osoby mají bydliště v jiném členském státě, než je příslušný stát, zejména jako příhraniční pracovníci, může mít skutečnost, že dávky jsou dávkami „věcnými“ nebo dávkami „peněžitými“, vliv na to, jaké právní předpisy se použijí.

26 Ve výše uvedeném rozsudku Molenaar Soudní dvůr rozhodl takto:

„31 V rozsudku ze dne 30. června 1966, Vaassen-Göbbels (61/65, Recueil, s. 377, zejména s. 400) Soudní dvůr již v souvislosti s nařízením Rady č. 3 ze dne 25. září 1958 o sociálním zabezpečení migrujících pracovníků (Úř. věst. 1958, č. 30, s. 561), které předcházelo nařízení č. 1408/71 a používalo tutéž terminologii, uvedl, že pojem „věcné dávky“ nevylučuje dávky spočívající v platbách prováděných dlužnou institucí, zejména ve formě platby nebo náhrady výdajů, a že pojem „peněžité dávky“ se týká především dávek určených k vyrovnání ztráty příjmu nemocného pracovníka.

32 Jak bylo uvedeno výše [...], dávky z pojištění pro případ odkázanosti spočívají jednak v platbě nebo náhradě výdajů vzniklých stavem odkázanosti dotyčné osoby, a zejména lékařských výloh vzniklých z tohoto stavu. Dávky tohoto druhu určené k pokrytí péče obdržené pojištěncem, jak v jeho bydlišti, tak ve specializovaném zařízení, koupě přístrojů a provádění prací nepochybně spadají do definice „věcných dávek“ uvedených [v čl.] 19 odst. 1 písm. a) [...] nařízení č. 1408/71.

- 33 Přestože je příspěvek ve stavu odkázanosti též určen k pokrytí určitých výdajů způsobených stavem odkázanosti, zejména výdajů týkajících se pomoci poskytované třetí osobou, a nikoliv k vyrovnání ztráty příjmu na straně příjemce, vyznačuje se však vlastnostmi, které ho odlišují od věcných dávek nemocenského pojištění.
- 34 Zprvée platba příspěvku je periodická a není podřízena ani předchozímu uskutečnění určitých výdajů, jako jsou výdaje na péči, tím spíše ani předložení potvrzení o uskutečněných výdajích. Zadruhé výše příspěvku je pevná a nezávislá na výdajích příjemcem skutečně vynaložených při uspokojování jeho běžných potřeb. Zatřetí má příjemce značnou míru volnosti při nakládání s částkami, které mu jsou přiděleny. Jak uvedla německá vláda, příspěvek ve stavu odkázanosti může být příjemcem použit zejména k odměnění jeho rodinného příslušníka nebo jiných osob, které mu bezplatně pomáhají.
- 35 Příspěvek ve stavu odkázanosti tak představuje finanční pomoc, která celkově umožňuje zlepšit životní úroveň osob odkázaných na péči třetího tím způsobem, že vyrovnává dodatečné náklady způsobené stavem, ve kterém se nacházejí.
- 36 Je tedy namístě mít za to, že dávka, jako je příspěvek ve stavu odkázanosti, spadá do definice ‚peněžních dávek‘ nemocenského pojištění uvedených [v čl.] 19 odst. 1 písm. b) [...] nařízení č. 1408/71.“

- 27 Platbu příspěvků na starobní pojištění třetí osoby poskytující domácí péči osobě odkázané na její péči je třeba rovněž kvalifikovat jako peněžní dávku nemocenského pojištění z důvodu její akcesorické povahy k příspěvku ve stavu odkázanosti ve vlastním slova smyslu v tom smyslu, že ji přímo doplňuje ve vztahu k jednomu z jejích možných účelů, a to k platbě za domácí péči poskytovanou třetí osobou, kterou má usnadňovat.
- 28 Z čl. 19 odst. 1 písm. b) a odst. 2 nařízení č. 1408/71 přitom plyne, že rodinní příslušníci pracovníka, kteří mají bydliště na území jiného členského státu, než je příslušný členský stát, požívají práva v členském státě, kde mají bydliště, na peněžité dávky nemocenského pojištění poskytované příslušnou institucí jiného členského státu podle právních předpisů, které používá, pokud nemají nárok na tyto dávky podle právních předpisů státu, na jehož území mají bydliště. Platba příspěvků na starobní pojištění třetí osoby poskytující péči osobě odkázané na její péči, která má bydliště ve Francii a která je rodinným příslušníkem pracovníka, na kterého se vztahuje německé pojištění pro případ odkázanosti, musí být tudíž zajištěna příslušnou německou institucí podle německých právních předpisů o pojištění pro případ odkázanosti, jako by uvedená osoba odkázaná na péči třetího měla bydliště v Německu, pokud tato osoba odkázaná na péči třetího nemá nárok na stejnou dávku podle francouzských právních předpisů.
- 29 Ze spisu neplyne, že se v první věci v původním řízení pojišťovna pro případ odkázanosti KKH odvolávala na to, že francouzské právní předpisy umožňovaly platbu příspěvků na starobní pojištění ve prospěch S. Gaumain-Cerri z titulu péče, kterou poskytuje svému synovi odkázanému na její péči. Při neexistenci této možnosti se tudíž použijí právní předpisy příslušného státu, v tomto případě právní předpisy Německa, za podmínek uvedených v předcházejícím bodě.
- 30 Co se týče případu, jako je případ osoby odkázané na péči M. Barth, je nesporné, že se použijí právní předpisy příslušného státu, v tomto případě rovněž Německa, kde má tato osoba odkázaná na péči třetího bydliště.

- 31 Zbývá tudíž v situaci, kde se použijí právní předpisy příslušného státu, přezkoumat, zda příslušná instituce může odmítnout přiznání zvláštní dávky z pojištění pro případ odkázanosti, a to platby příspěvků na starobní pojištění třetí osoby poskytující péči osobě odkázané na její péči, z důvodu, že tato třetí osoba nemá bydliště na území příslušného členského státu.
- 32 V případech, jako jsou věci, jež jsou předmětem sporů v původních řízeních, je třeba v každém případě odpovědět záporně, aniž je potřeba vyslovit se, tak jak to učinili někteří vedlejší účastníci řízení, kteří předložili vyjádření Soudnímu dvoru, k otázce, zda je třeba na dotyčné třetí osoby nahlížet jako na pracovníky ve smyslu článku 39 ES nebo nařízení č. 1408/71.
- 33 Je totiž nesporné, že ve věcech v původních řízeních mají tyto třetí osoby občanství Unie svěřené článkem 17 ES.
- 34 Postavení občana Unie umožňuje těm státním příslušníkům členských států, kteří se nacházejí ve stejné situaci, požívat v oblasti působnosti Smlouvy stejného právního zacházení, aniž jsou dotčeny výjimky výslovně stanovené v tomto ohledu (viz zejména rozsudek ze dne 11. července 2002, D’Hoop, C-224/98, Recueil, s. I-6191, bod 28).
- 35 V případech, jako jsou případy, jež jsou předmětem věcí v původních řízeních, přitom vede odmítnutí platby příspěvků na starobní pojištění třetí osoby poskytující péči osobě odkázané na její péči z pouhého důvodu, že nemá bydliště na území

příslušného státu, jehož právní předpisy se použijí, k rozdílnému zacházení s osobami nacházejícími se ve stejné situaci, která spočívá v poskytování péče, jež nemá profesní charakter ve smyslu právních předpisů příslušného státu, příjemcům dávek z pojištění pro případ odkázanosti, na které se vztahují tytéž právní předpisy. V této souvislosti se totiž vzhledem k účelu činnosti vykonávané třetími osobami poskytujícími péči osobám odkázaným na jejich péči jeví kritérium bydliště těchto třetích osob jako rozdílnost v zacházení ve srovnatelných situacích, a nikoliv jako faktor objektivně vytvářející rozdílnost v jejich situacích a odůvodňující rozdílné zacházení, a tudíž vytváří diskriminaci zakázanou právem Společenství.

- 36 Je tudíž namístě na druhou sérii otázek postupujících soudů, jak jsou shrnuty v bodě 18 tohoto rozsudku, odpovědět, že pokud jde o dávky, jako jsou dávky německého pojištění pro případ odkázanosti vyplácené za podmínek věcí v původních řízeních pojištěnci, který má bydliště na území příslušného státu, nebo osobě, která má bydliště na území jiného členského státu a na kterou se vztahuje toto pojištění jakožto na rodinného příslušníka pracovníka, brání Smlouva, a zejména článek 17 ES, jakož i nařízení č. 1408/71 tomu, aby platba příspěvků na starobní pojištění příslušníka jednoho členského státu, který zajišťuje úlohu třetí osoby poskytující péči příjemci těchto dávek, byla odmítnuta příslušnou institucí z důvodu, že tato třetí osoba nebo zmíněný příjemce má bydliště v jiném členském státě, než je příslušný stát.

K nákladům řízení

- 37 Výdaje vzniklé německé a řecké vládě, jakož i Komisi, které předložily Soudnímu dvoru vyjádření, se nenahrazují. Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporům probíhajícím před postupujícími soudy, jsou k rozhodnutí o nákladech řízení příslušné uvedené soudy.

Z těchto důvodů

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát)

o otázkách, které mu předložil Sozialgericht Hannover a Sozialgericht Aachen usneseními ze dne 12. prosince 2001 a 18. ledna 2002, rozhodl takto:

- 1) Plnění, jako je platba subjektem poskytujícím pojištění pro případ odkázanosti příspěvků na starobní pojištění třetí osoby poskytující domácí péči osobě odkázané na její péči za podmínek věcí v původních řízeních, je dávkou v nemoci ve prospěch osoby odkázané na péči třetího podléhající nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996.**

- 2) Pokud jde o dávky, jako jsou dávky německého pojištění pro případ odkázanosti vyplácené za podmínek věcí v původních řízeních pojištěnci, který má bydliště na území příslušného státu, nebo osobě, která má bydliště na území jiného členského státu a na kterou se vztahuje toto pojištění jakožto na rodinného příslušníka pracovníka, brání Smlouva, a zejména článek 17 ES, jakož i nařízení č. 1408/71, ve znění pozměněném**

a aktualizovaném nařízením č. 118/97, tomu, aby platba příspěvků na starobní pojištění příslušníka jednoho členského státu, který zajišťuje úlohu třetí osoby poskytující péči příjemci těchto dávek, byla odmítnuta z důvodu, že tato třetí osoba nebo zmíněný příjemce má bydliště v jiném členském státě, než je příslušný stát.

Timmermans

Puissochet

Schintgen

Macken

Colneric

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 8. července 2004.

Vedoucí soudní kanceláře

Předseda druhého senátu

R. Grass

C. W. A. Timmermans